

Päiväys
7.9.2022

Diaarinumerot
1318/2019
1345/2019

JULKINEN KUULUTUS

Vaasan hallinto-oikeuden päätös ympäristönsuojelulain mukaisessa valitusasiassa

Kuulutuksen julkaisupäivä Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla

7.9.2022

Päätöksen tiedoksisaantipäivä

Hallintolain 62 a §:n 3 momentin mukaan päätöksen tiedoksisaannin katsotaan tapahtuneen seitsemäntenä päivänä julkaisemisajankohdasta.

Päätöksen tiedoksisaantipäivä on **14.9.2022 (7 pv)**.

Asia

Vaasan hallinto-oikeuden päätös 7.9.2022 nro 935/2022, valitus ympäristölupa-asiassa, turvetuotantoalueen ympäristöluvan muuttaminen sekä laajennusalueen ympäristölupa, Isojoki

Luvan hakija

Neova Oy (entinen Vapo Oy)

Kuulutuksen ja päätösasiakirjan nähtävilläpito

Tämä kuulutus ja päätösasiakirja pidetään nähtävillä **7.9. – 14.10.2022**

Vaasan hallinto-oikeuden verkkosivuilla osoitteessa:

<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/index/hallinto-oikeudenkuulutukset/paatoskuulutukset.html>

Muutoksenhakuohjeet

Ohjeet valituksen tekemiseen löytyvät kuulutetun päätöksen muutoksenhakua koskevasta osasta sekä siihen liitetystä valitusosoituksesta. Valitusaika päättyy **14.10.2022**.

07.09.2022

Dnrot

1318/03.04.04.04.19/2019

1345/03.04.04.04.19/2019

Asia

Valitukset ympäristölupa-asiassa

Muutoksenhakijat

1) Vapo Oy (nykyään Neova Oy)

2) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue

Luvan hakija

Vapo Oy (nykyään Neova Oy)

Päätös, josta valitetaan

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto 10.10.2019 nro 233/2019

Vapo Oy on hakenut Helmikäiskeitaan ympäristöluvan muuttamista sekä ympäristölupaa 19,2 hehtaarin suuruisen lisäalueen turvetuotantoon Isojoen kunnassa. Hakemuksen mukainen tuotantoalueen pinta-ala on yhteensä 45,8 hehtaaria.

Aluehallintovirasto on hylännyt hakemuksen. Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 17.11.2006 antamaa ympäristölupapäätöstä 150/2006/4 ei ole muutettu muilta kuin kalatalousmaksua koskevilta osin.

Aluehallintovirasto on muuttanut ympäristölupapäätöksen 150/2006/4 määräystä 16) kuulumaan seuraavasti:

Luvan haltijan on maksettava vuosittain maaliskuun aikana 350 euroa kalatalousmaksua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle käytettäväksi Helmikäiskeitaan turvetuotantoalueelta vesistöön johdettavien päästöjen vaikutusalueen kalastolle ja kalastukselle aiheutuvan haitan ehkäisemiseen.

Koska hakemus on hylätty, jää Länsi-Suomen ympäristölupaviraston 17.11.2006 päätöksellään nro 150/2006/4 myöntämä Helmikäiskeitaan-Tempakankeitaan turvetuotantoa koskeva ympäristölupa voimaan Helmikäiskeidasta koskevilta osin, kalatalousmaksua koskevaa lupamääräystä 16) lukuun ottamatta.

Aluehallintovirasto on perustellut ratkaisuaan muun ohella seuraavasti:

— —

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa tuotantoaluetta koskee suunnittelumääräys IV, jonka mukaan turvetuotannon suunnittelussa on huomioitava vesistövaikutukset siten, että kokonaiskuormitusta pyritään vähentämään. Suunnittelumääräyksen I mukaan turvetuotannon suunnittelussa on huomioitava luonnonsuojelualueet, suojeluohjelma-alueet sekä Natura 2000 -verkosto. Vaihemaakuntakaavassa 3, joka ei ole vielä lainvoimainen, lisäalueella ei ole merkintää ja nykyisellä tuotantoalueella on turvetuotantoaluemerkintä.

Helmikäiskeitaan (27 hehtaaria) kuivatusvedet johdetaan laskuojalla 1 Ojamäenluoman, Rytiluoman ja Suojoen kautta Siiroonjokeen ja edelleen Kärjenjokeen ja Lapväärtinjokeen. Purku-uoman (Ojamäenluoma-Rytiluoma) pituus pintavalutuskentältä Siiroonjokeen on noin 9,8 km. Siiroonjokeen johdetaan lisäksi Vapo Oy:n Tempakankeitaan (39 hehtaaria) ja Kotokeitaan (52 hehtaaria) sekä Isojoen Urakointi Oy:n Sulkonkeitaan (36 hehtaaria) turvetuotantoalueiden kuivatusvedet.

Kärjenjoki laskee Lapväärtinjokeen, joka sisältyy Lapväärtinjokilaakso-Natura-alueeseen (FI0800111). Lapväärtinjoki-Isojoki on pohjavesivaikutteinen vesistö ja se on alueellisesti ja valtakunnallisesti erittäin merkittävä monipuolisen ekologiansa vuoksi. Joessa on rikas lajisto, siinä esiintyy muun muassa jokihelmisimpukkaa, alkuperäinen meritaimenkanta ja joen latvoilla purotaimenta. Vesistön meritaimenkanta on valtakunnallisesti arvokas, sillä se on yksi maamme viidestä jäljellä olevasta alkuperäisestä ja luontaisesti lisääntyvästä taimenkannasta. Jokihelmisimpukan esiintyminen on yhtenä perusteena joen Natura-alueeksi sisällyttämiseen. Lapväärtinjoki-Isojoki kuuluu koskiensuojelulailla (35/1987) voimalaitosrakentamiselta suojeltuihin vesistöihin. Kansallisen kalatiestrategian mukaan Lapväärtinjoki-Isojoki kuuluu kalojen vaellusyhteyden palauttamisen kärkikohteisiin. Joen vaellusyhteydet palautetaan rakentamalla kalateitä neljän vaellusesteen yhteyteen, joista Kärjenjoen yhtymäkohdan alapuolella sijaitsevien Sandgrundforsin ja Perusforsin esteiden kalatiet on jo toteutettu.

Vesienhoidon suunnittelussa Helmikäiskeidas sijoittuu Isojoen-Teuvanjoen vesistöalueiden vesienhoidon toimenpideohjelma-alueelle. Vesienhoidon toisella suunnittelukaudella vesimuodostuma Kärjenjoki (johon Siiroonjoen alaosa ja Kärjenjoki sisältyvät) on luokiteltu veden laatutietojen ja asiantuntija-arvion perusteella ekologiselta tilaltaan luokkaan tyydyttävä. Hyvän tilan saavuttaminen edellyttää selkeää ravinnekuormituksen vähentämistä. Vesienhoidon tavoitteena on muun muassa alentaa Kärjenjoen veden fosforipitoisuutta 10–30 %. Riskiarvioinnissa on arvioitu, että hyvää ekologista tilaa ei saavuteta vuoteen 2021 mennessä. Kolmannen vesienhoitokauden alustavassa luokittelussa Kärjenjoen tila ei ole parantunut, vaan on edelleen tyydyttävä (Hertta 2019).

Lapväärtinjoen alaosan ekologinen tila Kärjenjoen laskukohdan alapuolella on tyydyttävä. Kärjenjoen laskukohdan yläpuolella Lapväärtinjoen ekologinen tila on hyvä. Vesienhoitoa koskevin erityisvaatimuksina on Lapväärtinjoen-Isojoen osalta mainittu meritaimenen ja jokihelmisimpukan elinympäristöt. Toimenpideohjelman mukaan Lapväärtinjoen alaosalla hyvän tilan saavuttaminen edellyttää fosforipitoisuuksien vähentämistä 30–50 %, mikä tukee myös kiintoainekuormituksen vähentämistä. Myös Lapväärtinjoen alaosa on vesienhoidon riskikohde.

Taimenen merivaelliset kannat ovat äärimmäisen uhanalaisia ja sisävesien taimenkannat napapiirin eteläpuolisessa osassa Suomea erittäin uhanalaisia. Lapväärtinjoki-Isojoen merkitys meritaimenkannalle korostuu kalateiden rakentamisen myötä. Lapväärtinjoen-Isojoen pääuoman sekä sivu-uomien muodostama ekologinen kokonaisuus meritaimenen ja edelleen jokihelmisimpukan kannalta voi korkeimman hallinto-oikeuden vuosikirjaratkaisun 2014:3822 mukaan olla ympäristönsuojelulain (86/2000) 42 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitettu erityinen luonnonolosuhde.

Sähkökoekalastuksissa on muiden kalalajien ohella Siiroonjoesta saatu saaliiksi pienikokoisia luonnon taimenia. Purotaimen ja meritaimen voivat risteytyä. Risteytyminen lisää lajin geneettistä monimuotoisuutta, minkä takia purotaimenkannan säilymisellä voi olla merkitystä meritaimenkantojen säilymiselle. Taimen on välttämätön jokihelmisimpukan elinkierrolle ja siten taimenkantojen elinvoimaisuus voi osaltaan edistää Lapväärtin-Isojoen jokihelmisimpukan elinolojen turvaamista. Vesienhoidon toimenpideohjelmassa on esitetty Kärjenjoen-Siironjoen elinympäristökunnostus.

Helmikäiskeitaan alapuolinen vesistö on rehevää ja vesi on jo nykyisellään hyvin ruskeaa ja humuspitoista. Vesistövaikutusten tarkkailupisteillä Siironjoki 1 ja 2 veden kokonaisfosforipitoisuuksien keskiarvot ovat vuosina 2015 ja 2016 vaihdelleet välillä 64–80 µg/l (Siironjoki 1) ja 61–69 µg/l (Siironjoki 2). Näytepisteet sijaitsevat yli 9 km:n etäisyydellä toisistaan, joten niiden vedenlaatutietojen perusteella ei ole mahdollista arvioida, kuinka yksittäisen turvetuotannon päästöt ovat vaikuttaneet Siironjoen veden laatuun.

Suoritettujen vedenlaatutarkkailujen perusteella Helmikäiskeitaan pintavalutuskenttä on poistanut kuivatusvesistä kiintoainetta hyvin, kun taas ekologisten tilatavoitteiden saavuttamisen kannalta keskeisen kokonaisfosforin puhdistusteho on ollut matalampi: puhdistusteho on ollut vuosina 2011–2012 keskimäärin 23 % ja vuonna 2017 19 %. Pintavalutuskentältä lähtevän veden kokonaisfosforipitoisuuksien vuotuinen keskiarvo on vaihdellut vuosina 2011–2016 59–87 µg/l eli pitoisuus on ollut korkeampi kuin vesienhoidon hyvän tilan raja-arvo 40 µg/l. Pintavalutuskentältä on kemiallisen hapenkulutuksen arvojen perusteella arvioituna huuhtoutunut humusta.

Lisäalueen vedet olisi käsitelty nykyisellä ojittamattomalle alueelle sijoittuvalla pintavalutuskentällä. Kun lisäksi otetaan huomioon, että hakijan mukaan pintavalutuskentän valuma-aluetta pienennetään siten, että sen pinta-

ala on 5 % sen valuma-alueen pinta-alasta, olisi vesienkäsittely ollut turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeessa pintavalutuskentiltä edellytetyn mukaista. Turvetuotannon vesienkäsittelyyn liittyy kuitenkin aina suuria epävarmuustekijöitä, joihin ei voida ennalta varautua. Osa näistä epävarmuustekijöistä riippuu pintavalutuskentän ominaisuuksista ja osa ympäristöoloista. Siten, vaikka pintavalutuskenttä olisi mitoitusohjeiden mukainen, ei se aina toimi ennakkoidusti. Tehdyn päästötarkkailun tulosten perusteella Helmikäiskeitaan pintavalutuskenttä ei ole poistanut fosforia niin tehokkaasti kuin parhaan käyttökelpoisen tekniikan mukaisen pintavalutuskentän tulisi poistaa.

Aluehallintovirasto on todennut, että tuotantoalueen olosuhteissa myös humuksen poistolla on suuri merkitys luvan myöntämisen edellytyksiä harkittaessa, ja että pintavalutuskenttä ei yleensäkään poista tehokkaasti humusta. Lisäksi rankkasateiden ja lumensulamisaikaan turvetuotantoalueiden vesienkäsittelyrakenteet voivat ylikuormittaa ja niiltä voi päästä hallitsemattomasti vesiä ympäristöön.

Hakija on esittänyt, että kokonaisfosforille tulisi asettaa kokonaisfosforin pitoisuusraja-arvoksi 90 µg/l. Tämä tarkoittaisi, että ympäristölupa mahdollistaisi kokonaisfosforipäästöjen selkeän suurenemisen nykytasosta.

Turvetuotannon kiintoaine- ja humuspäästöt heikentävät taimenen elinmahdollisuuksia muun muassa liettämällä kutusoraikkoja. Orgaanisen aineksen päästöt heikentävät kutusoraikkojen happitilannetta.

Ottaen huomioon alapuolisen vesistön luonnontalouden poikkeuksellisen merkityksen sekä vesienhoidossa sille asetetut tilatavoitteet aluehallintovirasto on arvioinut, että vaikka vesienkäsittelyrakenteet olisivatkin vähintään turvetuotannon ympäristönsuojeluohjeen mitoituksia vastaavia, niin siitä huolimatta Helmikäiskeitaan lisäalueen turvetuotannosta yhdessä muiden toimintojen kanssa aiheutuisi alapuolisen vesistön merkittävää pilaantumisen vaaraa. Merkittävän pilaantumisen vaaraa ei voitaisi estää lupamääräyksilläkään. Hakemus tulee siten hylätä. Alapuolinen vesistö on luonnontalouden kannalta erittäin merkittävä ja siten harkinta on tehtävä varovaisuusperiaatteella huomioon ottaen.

Uuden tuotantoalan ottaminen käyttöön Kärjenjoen-Siironjoen valuma-alueella omalta osaltaan vaarantaisi vesienhoidossa vesistöjen tilalle asetettujen tavoitteiden toteutumisen. Jo nykyisellään Kärjenjoen-Siironjoen vedet heikentävät Lapväärtinjoen alaosan veden laatua. Kärjenjoen vesimuodostuman hyvän tilan saavuttaminen edellyttää jokeen tulevan kuormituksen pienentymistä nykyisestä. Vaikka Helmikäiskeitaan vesienkäsittelyrakenteet toimisivat hyvin, niin päästöt vesistöön kuitenkin lisääntyisivät nykyisestä, jos lisäalueelle myönnettäisiin ympäristölupa.

Lisäksi aluehallintovirasto on arvioinut, että Lapväärtinjoen-Isojoen pääuoma sivu-uomineen ja arvokkaine lajeineen voi muodostaa ympäristönsuojelulain 49 §:n 1 momentin 4 kohdassa tarkoitetun erityisen luonnonolosuhteen.

Tällöin jo merkittävää vähäisemmän pilaantumisen aiheutuminen on luvan myöntämisen esteenä.

Aluehallintovirasto on lisäksi ottanut harkinnassaan huomioon maakuntakaavan suunnittelumääräykset. Maakuntakaavan mukaan Isojoen valuma-alueella tulee pyrkiä vähentämään turvetuotannon kokonaiskuormitusta.

Turvetuotannolle 17.11.2006 myönnetyn ympäristöluvan lupamääräyksen 16) mukaan luvan saajan tulee maksaa vuosittain 2 000 euroa kalatalousmaksua. Ympäristölupa on koskenut turvetuotantoa sekä Helmikäiskeitaalla että Tempakankeitaalla, yhteensä 255 hehtaarin tuotantoalalla. Toiminnanharjoittaja on nyt hakenut Helmikäiskeitaan ja Tempakankeitaan turvetuotannoille erilliset ympäristöluvat. Kalatalousmaksua koskevasta lupamääräyksestä 16) ei käy ilmi, mikä osuus maksusta kohdistuu Helmikäiskeitaan turvetuotantoon, minkä takia lupamääräystä 16) on nyt ollut tarpeen muuttaa. Lupamääräystä muutettaessa on otettu huomioon Helmikäiskeitaan tuotantoalueen pinta-alan ja päästöjen sekä päästöjen aiheuttamien haitallisten vaikutusten merkittävä pieneneminen verrattuna ympäristöluvan myöntämisajankohdan tilanteeseen.

Vaatimukset hallinto-oikeudessa

1) Vapo Oy on vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan siltä osin kuin hakemus Helmikäiskeitaan 19,2 hehtaarin laajennusalueen osalta on hylätty ja asia palautetaan siltä osin aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Muutoksenhakija on esittänyt perusteluinaan muun ohella seuraavaa:

Siirtoonjoen keskiosan vesistöalueen (37.063) Hanhiojan alarajassa ovat vaikuttamassa myös muiden yläpuolisten 3. jaotuksen vesistöalueiden, Siirtoonjoen yläosan, Haukanjoen, Hanhiojan ja Rytiluoman valumavedet sekä Helmikäiskeitaan, Kotokeitaan, Tempakankeitaan, Sulkonkeitaan ja Pirttikeitaan tuotantoalueiden kuivatusvedet. Näiden vesistöalueiden yhteisala on 178,02 km², josta turvetuotannon kokonaislupa-ala, 373,5 hehtaaria, on muodostanut noin 2,1 %, nykyinen 136,2 hehtaarin tuotantoala noin 0,6 % (ei sisällä lopetettua Tempakankeidasta) ja viimeksi mainittu lisättynä Helmikäiskeitaan laajennusalueella noin 0,9 %. Kärjenjoen 266,75 km²:n suuruista vesistöalueesta (37.06), jonka alaraja on laskussa Lapväärtinjokeen, viimeksi mainittu tuotantoala muodostaisi noin 0,6 %, ilman laajennusaluetta noin 0,5 %. Siirtoonjoen keskiosan vesistöalueen alarajan alapuolista jokiosuutta ennen laskua Lapväärtinjokeen on noin 22,5 km.

Kärjenjoen vesistöalueen tuotantoala olisi, mikäli hakemus hyväksyttäisiin, 155,4 hehtaaria, joka olisi noin 60 % pienempi kuin se on alun perin ollut (373,5 hehtaaria). Vesistöalueen turvetuotannon kuormitus jää alle puoleen aikaisemmasta. Helmikäiskeitaan 19,2 hehtaarin laajennusalueen

kuivatusvesillä ei voi olla turvetuotannon kokonaiskuormitusta lisäävää vaikutusta missään osassa alapuolisia purkuvesistöjä.

Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan suunnittelumääräysten I ja IV tarkoituksena on säädellä käytössä olevaa turvetuotantoalaa, jotta sen hallitsematon suurentuminen ei johtaisi liian suureen sektorikohtaiseen kuormitukseen ja sen myötä liian haitallisiin ympäristövaikutuksiin. Määräykset koskevat koko maakuntaa ja tuolloin hyvin erilaisia sekä erilaisessa tilassa olevia vesistöjä. Helmikäiskeitaan laajennusalueen purkuvesistöjen kohdalla kysymys ei ole määräyksissä tarkoitetuista tilanteista sen enempää turvetuotannon kokonaiskuormituksen kuin kuormituksen suojelualueisiin kohdistumisen osalta.

Aluehallintovirasto on katsonut, että Helmikäiskeitaan ja Tempakankeitaan kuormitus on pienentynyt huomattavasti vuosien 2006 ympäristölupien mukaisesta tasosta, koska valituksenalaisessa päätöksessä on pienennetty vuonna 2006 Helmikäiskeitaalle asetettu vuotuinen kalatalousmaksu 890 eurosta, joka on pinta-alaperusteinen laskennallinen osuus Tempakankeitaan kanssa yhteisestä 2 000 euron maksusta, 350 euroon. Kuormituksen ja siitä aiheutuvan haitan voidaan katsoa pienentyneen vastaavissa määrin. Tempakankeitaan osalta 1 110 euron laskennallinen maksu on pienennetty 420 euroon. Helmikäiskeitaan 19,2 hehtaarin laajennuksen hyväksymiselle ei ole kuormituksen ja siitä johtuvan haitan suurentumiseen perustuvaa estettä. Kalataloudellinen haitta olisi jäänyt vuonna 2006 määritettyä huomattavasti pienemmäksi.

Helmikäiskeitaan mittapadolta vuosina 2011–2016 lähteneen kuivatusveden keskimääräiset ainespitoisuudet ja alapuoliselta vesistötarkkailupisteeltä Siiroonjoki 2 vuosina 2004–2016 mitatut jokiveden pitoisuudet ovat olleet keskiarvoiltaan seuraavat:

Vedenlaatutekijä	Helmikäiskeidas	Siiroonjoki 2
Kiintoaine, mg/l	2,9	4,7
Kok. P, µg/l	67	60
Kok. N, µg/l	770	903
COD _{Mn} , mg/l	23	40

Fosforia lukuun ottamatta pitoisuudet ovat Helmikäiskeitaalla Siiroonjokea alhaisemmat. Fosforin osalta pitoisuusero ei ole merkittävä, kun vielä otetaan huomioon, että Helmikäiskeidas muodostaa Siiroonjoesta hyvin pienen valuma-alueosuuden Rytiluoman ja Siiroonjoen yhtymäkohdan alapuolella. Humuksen osalta pintavalutuspuhdistukseen tulleen veden pitoisuus on ollut 18 mg/l (keskiarvo/keskimäärin) ja lähtevän veden pitoisuus 23 mg/l. Molemmat ovat hyvin alhaisia pitoisuuksia. Luvan myöntämisen esteeksi katsottavissa olevaa humuskuormitusta ei voi aiheutua.

Jos Helmikäiskeitaan pintavalutuskentän mitoitus on suositusten mukainen tai niitä suurempi, pintavalutuskentän voi olettaa toimivan vähintään yhtä

tehokkaasti kuin tähän saakka silloinkin, kun sinne johdettaisiin laajennusalueen vedet.

Merkittävää ympäristön pilaantumista taikka sen vaaraa ei voi aiheutua. Kun kuormitustilanne on edellä mainitun kaltainen, ei aiheudu myöskään erityisen luonnonolosuhteen huonontumista. Hankkeen vaikutusalue ei ole edes sellaista. Laajennusalueen toiminta ei voisi vaarantaa vesienhoidon tavoitteiden saavuttamista.

Koska Siiroonjoesta on tavattu pienikokoisia taimenia aiemman tai nykyisen kaltaisissa olosuhteissa sekä kuormitustilanteissa, tilanne lajin osalta säilyy tai sen pitäisi säilyä samanlaisena tilanteessa, jossa turvetuotannon kuormitus on jo pienentynyt ja pienentyy entisestään. Muiden kuin Helmikäiskeitaan laajennusalueen ja Kotokeitaan osalta kysymys on vanhoista tuotantoalueista, joilla poistumat jatkuvat ja kuormittava tuotantoala pienentyy nykyisestä.

2) Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on valituksessa tarkemmin kuvatulla tavalla vaatinut, että aluehallintoviraston päätös kumotaan ja asia palautetaan aluehallintovirastolle uudelleen käsiteltäväksi ja toiminnalle määrätään päätöksessä päästötarkkailuvelvoite.

Asian käsittely hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on tiedottanut luvan hakijan valituksesta julkisella kuulutuksella. Tieto kuulutuksesta on julkaistu Isojoen kunnassa.

Asianosaisille, joita asia erityisesti koskee, sekä Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle on varattu tilaisuus vastineen antamiseen luvan hakijan valituksesta.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselle, Isojoen kunnalle sekä Isojoen kunnan ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille on varattu tilaisuus vastineen antamiseen valituksista.

Vapo Oy on elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen valituksen johdosta antamassaan vastineessa esittänyt muun ohella, että tuotanto Helmikäiskeitaan vanhalla tuotantoalalla on päättynyt vuoteen 2019.

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on antanut valitusten johdosta lausunnon.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on Vapo Oy:n valituksen johdosta antamassaan vastineessa todennut muun ohella, että Helmikäiskeitaan laajennusalueen eli Typpykeitaan turvetuotantoalueen aiheuttaman vesistökuormituksen lisääminen Kärjenjoen-Siironjoen alueella on ristiriidassa vesienhoitosuunnitelman ja Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavan tavoitteiden

kanssa. Myöskään Etelä-Pohjanmaan liiton 3.12.2018 hyväksymässä vaihemaakuntakaavassa III, Turvetuotanto, suolunnon suojelu, bioenergiailaitokset, puutermiinalit ja puolustusvoimien alueet (ei lainvoimainen), ei ole osoitettu turvetuotantoa kysymyksessä oleville valuma-alueille. Vaikka turvetuotanto Helmikäiskeitaan nykyisellä lupa-alueella päättyy, alueelta jatkossakin tuleva muun maankäytön kuormitus tulee ottaa huomioon vesistövaikutuksia arvioitaessa.

Kärjenjoki on osa Etelä-Pohjanmaan arvokkaimpiin kuuluvaa, Natura-verkostoon kuuluvaa Lapväärtinjoen-Isojoen vesistöä, jonka kannalta hankkeella voi olla kielteisiä vaikutuksia. Tyyppeikseen turvetuotannosta aiheutuva kiintoaine- ja ravinnekuormitus voi heikentää taimen elinolosuhteita ja vaarantaa sen esiintymisen Kärjenjoella, mikä voi vaikuttaa heikentävästi myös Lapväärtinjoen-Isojoen meritaimenkantaan. Lapväärtinjoen-Isojoen vesistöalueen meritaimenkannan heikentymisen seurauksena voi olla vesimuodostuman tilaa kuvaavan luokan heikkeneminen tai ainakin luokan paranemisen vaikeutuminen. Kärjenjoen ekologinen tila on vuonna 2019 valmistuneen alustavan luokituksen mukaan pysynyt ennallaan eli tyydyttävänä. Vedenlaatu sen sijaan on heikentynyt aiempaan verrattuna. Fosforipitoisuuden perusteella luokka on pudonnut tyydyttävästä välttävään ja typen osalta hyvästä tyydyttävään. Vedenlaadun heikentyminen on uhka joen ekologiselle tilalle, mikä kertoo selkeästi siitä, että jokeen kohdistuvaa kuormitusta on vähennettävä.

Kärjenjoella ja sen valuma-alueella on Freshabit-hankkeen puitteissa tehty luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen tilan parantamiseen tähtääviä toimenpiteitä. Valuma-alueen soita on ennallistettu, Kärjenkosken patoalueen kunnostus on vireillä ja lisäksi ollaan selvittämässä joen ja purojen kunnostusmahdollisuuksia laajemmin. Vaikka jokihelmisimpukkaa eli raakkua ei Kärjenjoessa esiinnykään, Kärjenjoen taimenkannan parantamisella on välillisiä myönteisiä vaikutuksia koko Lapväärtinjoen-Isojoen taimenkantaan, millä puolestaan on myönteinen vaikutus myös raakkupopulaation elinmahdollisuuksiin.

Ottaen huomioon Kärjenjoen nykyinen kuormitus ja tila, joen kalataloudellinen potentiaali osana Lapväärtinjoen vesistöä sekä vesienhoidon tavoitteet, Tyyppeikseen turvetuotantohankkeelle ei tule myöntää lupaa.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on peruuttanut valituksensa.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen on todennut vastineessaan Vapo Oy:n valituksen osalta, että mikäli lupa Helmikäiskeitaan laajennusosalle myönnetään, velvoitteeksi määrätty vuosittainen kalatalousmaksu tulee korottaa kalatalousviranomaisen lausunnossaan esittämään 800 euroon. Aluehallintoviraston määräämän 350 euron kalatalousmaksun korotustarvetta lisää se, ettei siinä otettu huomioon tuotannosta poistuneilta alueilta edelleen syntyvää kuormitusta ja siitä aiheutuvaa kalataloudellista haittaa.

Vapo Oy:n vastine, aluehallintoviraston lausunto ja Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen vastine on lähetetty tiedoksi *Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueelle*.

Vapo Oy on antanut vastaselityksen.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on toimittanut hallinto-oikeudelle tiedoksi Helmikäiskeitaan turvetuotantoaluetta koskevan loppulausunnon, jossa on todettu muun ohella, että Neova Oy on 19.12.2019 ilmoittanut Helmikäiskeitaan turvetuotantotoiminnan päätyneen kokonaisuudessaan syksyllä vuonna 2018. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt Helmikäiskeitaan turvetuotantoalueen jälkihoitotoimenpiteet tehdyiksi.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

1. Asian käsittely elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen valituksen johdosta raukeaa.
2. Hallinto-oikeus hylkää Vapo Oy:n valituksen.

Perustelut

1. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualue on peruuttanut valituksensa.

2. Sovellettavat säännökset

Ympäristönsuojelulain 5 §:n 1 momentin 2 kohdan mukaan tässä laissa tarkoitetaan ympäristön pilaantumisella sellaista päästöä, jonka seurauksena aiheutuu joko yksin tai yhdessä muiden päästöjen kanssa a) terveyshaittaa, b) haittaa luonnolle ja sen toiminnoille, c) luonnonvarojen käyttämisen estymistä tai melkoista vaikeutumista, d) ympäristön yleisen viihtyisyyden tai erityisten kulttuuriarvojen vähentymistä, e) ympäristön yleiseen virkistyskäyttöön soveltuvuuden vähentymistä, f) vahinkoa tai haittaa omaisuudelle taikka sen käytölle tai g) muu näihin rinnastettava yleisen tai yksityisen edun loukkaus.

Ympäristönsuojelulain 12 §:n mukaan alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen.

Ympäristönsuojelulain 48 §:n 2 momentin mukaan ympäristölupa on myönnettävä, jos toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen säännösten vaatimukset.

Ympäristönsuojelulain 49 §:n 2 ja 4 kohtien mukaan ympäristöluvan myöntäminen edellyttää, ettei toiminnasta, asetettavat lupamääräykset ja

toiminnan sijoituspaikka huomioon ottaen, aiheudu yksinään tai yhdessä muiden toimintojen kanssa merkittävää muuta 5 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua seurausta tai sen vaaraa eikä erityisten luonnonolosuhteiden huonontumista taikka vedenhankinnan tai yleiseltä kannalta tärkeän muun käyttömahdollisuuden vaarantumista toiminnan vaikutusalueella

Ympäristönsuojelulain 51 §:n 1 momentin mukaan ympäristöluvassa on 49 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitetun seurauksen merkittävyyttä arvioitaessa otettava huomioon, mitä vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä annetun lain mukaisessa vesienhoitosuunnitelmassa tai merenhoitosuunnitelmassa esitetään toiminnan vaikutusalueen vesien ja meriympäristön tilaan ja käyttöön liittyvistä seikoista.

Asiassa saatu selvitys

Vapo Oy on hakenut muun ohella ympäristölupaa Helmikäiskeitaan 19,2 hehtaarin lisäalueen turvetuotantoon Isojoen kunnassa. Hakemuksen mukaan Helmikäiskeitaan tuotantoalueen ojitustyö on aloitettu vuonna 1979 ja turvetuotanto vuonna 1981. Länsi-Suomen ympäristölupavirasto on päätöksellä 17.11.2006 numero 150/2006/4 myöntänyt Vapo Oy:lle ympäristöluvan Helmikäiskeitaan-Tempakankeitaan turvetuotantoon. Hakemuksen mukaan voimassa oleva ympäristölupa mahdollistaa toiminnan Helmikäiskeitaalla 114 hehtaarin alalla, josta käytössä on, auma-alueet mukaan lukien, enää 26,6 hehtaaria. Helmikäiskeitaan turvetuotantoalue olisi jatkossa yhteensä 45,8 hehtaarin kokoinen. Aluehallintovirasto on valituksenalaisella päätöksellään muun ohella hylännyt Helmikäiskeitaan lisäalueen turvetuotantoa koskevan ympäristölupahakemuksen.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen aluehallintoviraston valituksenalaisen päätöksen antamisen jälkeen 17.1.2022 antaman, Helmikäiskeitaan turvetuotantoaluetta koskevan loppulausunnon mukaan luvan hakija on 19.12.2019 ilmoittanut Helmikäiskeitaan turvetuotantotoiminnan päättyneen kokonaisuudessaan. Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on hyväksynyt Helmikäiskeitaan turvetuotantoalueen jälkihoitotoimenpiteet tehdyiksi.

Ympäristöministeriön 23.5.2005 vahvistamassa Etelä-Pohjanmaan maakuntakaavassa Helmikäiskeitaan hankealueella ei ole kaavamerkintöjä. Kaavan turvetuotantovyöhykettä koskevan suunnittelumääräyksen I mukaan turvetuotantovyöhykkeen käytön suunnittelussa on otettava huomioon luonnonsuojelualueet, valtioneuvoston hyväksymät suojeluohjelmat ja -päätökset sekä Natura 2000 -verkosto. Suunnittelumääräyksen IV mukaan Isojoen valuma-alueella on turvetuotannon suunnittelussa huomioitava vesistövaikutukset siten, että kokonaiskuormitusta pyritään vähentämään. Etelä-Pohjanmaan maakuntavaltuuston 3.12.2018 hyväksymässä vaihemaakuntakaavassa III, Turvetuotanto, suoluonnon suojelu, bioenergialaitokset, puutermiinalit ja puolustusvoimien alueet, Helmikäiskeitaan vanha tuotantoalue on merkitty turvetuotantoalueeksi. Laajennusalueella ei ole merkintää kaavassa.

Hakemuksen mukaan laajennusalueen kuivatusvedet johdettaisiin kokoojajolla uuden laskeutusaltaan kautta kahdelle olemassa olevalle laskeutusaltaalle sekä pumppausaltaan ja pumppaamon kautta ympärivuotisesti pintavalutuskentälle. Laskeutusaltaissa on virtausta säätelevät patolaitteet. Laajennusalueen kokoojajoaan asennetaan uusi virtaamansäätöpato. Pintavalutuskentän pinta-ala on 4,5 hehtaaria. Kenttä on rakennettu matalaturpeiselle ojittamattomalle suoalueelle. Tuotannosta poistuneet, kasvittuneet ja seuraavaan maankäyttömuotoon siirtyneet alueet eristetään eristysojilla pumppaamon ja pintavalutuskentän valuma-alueesta.

Helmikäiskeidas on ollut mukana läntisen Suomen alueen turvetuotantosoiden päästötarkkailussa. Helmikäiskeidas on ollut vuosina 2011–2015 ympärivuotisessa päästötarkkailussa ja vuosina 2011–2014 yksi päästötarkkailun ominaiskuormitussoista. Verrattaessa oman päästötarkkailun kuormituslukuja Länsi-Suomen pintavalutuskentällisten (ojittamattomien) turvetuotantoalueiden keskimääriin ominaiskuormitusarvoihin vuosina 2011–2015 Helmikäiskeitaan omaan kuormituslaskentaan perustuva kuormitus on ollut orgaanisen aineksen (COD_{Mn}), kiintoaineen ja kokonaistypen osalta pienempää ja kokonaisfosforin kuormituksen osalta hieman suurempaa kuin Länsi-Suomen soilla keskimäärin. Pintavalutuskentän puhdistusteho on tuona aikana ollut keskimäärin kiintoaineen osalta 64 %, kokonaistypen osalta 16 %, kokonaisfosforin osalta 23 % ja COD_{Mn} :n osalta -29 %.

Helmikäiskeitaan 45,8 hehtaarin tuotantoalueen vuosittainen laskennallinen bruttokuormitus on kemiallisen hapenkulutuksen osalta 6 139 kg, kiintoaineen osalta 818 kg, kokonaisfosforin osalta 17 kg ja kokonaistypen osalta 231 kg. Lisäalueen kuntoonpanon aikana koko alueen bruttokuormitus on seuraava: kemiallinen hapenkulutus 8 619 kg/a, kiintoaine 1 051 kg/a, kokonaisfosfori 18 kg/a ja kokonaistyyppi 293 kg/a.

Helmikäiskeidas sijaitsee Lapväärtinjoen vesistöalueeseen (37) kuuluvan Kärjenjoen vesistöalueen (37.06) Rytiluoman valuma-alueella (37.067). Laajennusalue sijaitsee osittain Villamon valuma-alueella (37.031). Helmikäiskeitaalta kuivatusvedet laskevat reittiä laskuoja 1–Ojamäenluoma–Rytiluoma–Suojoki–Siironjoki–Kärjenjoki–Lillån–Lapväärtinjoki. Purkuuoman pituus pintavalutuskentältä Siironjokeen on noin 9,8 km. Siironjoen–Kärjenjoen pituus Lapväärtinjokeen on noin 26 km.

Siironjoen vesi on vuosien 2011–2015 tarkkailutulosten mukaan ollut hyvin tummaa sekä humus- ja rautapitoista. Vesi on ollut jonkin verran sameaa ja myös kiintoainepitoisuudet ovat olleet joessa hieman koholla. Veden pH on ollut joessa selvästi happaman puolella (keskiarvo 6,1–6,4). Kesän keskimääristen fosforipitoisuuksien (73–76 µg/l) ja kokonaistyyppipitoisuuksien (975–982 µg/l) perusteella joen vesi on luokiteltavissa reheväksi. Vuonna 2016 Siironjoen veden laatu on ollut heikompi kuin jaksolla 1999–2016 keskimäärin, sillä ravinteita ja rautaa on ollut enemmän.

Hakemuksen mukaan Helmikäiskeitaan turvetuotanto vaikuttaa lähinnä alapuolisten ja suhteellisen vähävetisten laskuojan 1, Ojamäenluoman ja

Rytiluoman ravinnepitoisuuksiin ja erityisesti typpipitoisuuksiin. Laskennalliset kiintoaineen ja orgaanisen aineksen pitoisuusvaikutukset eivät ole merkittäviä. Helmikäiskeitaan ravinnekuormitus kuitenkin omalta osaltaan ylläpitää ojien rehevyyttä ja kiintoainekuormitus ojien hidasvirtaisten osien pohjien liettymistä. Siiroonjoessa laskennalliset pitoisuusvaikutukset ovat ylempiä laskuojia pienempiä joen suuremman vesimassan ansiosta. Helmikäiskeitaan turvetuotanto vaikuttaa lähinnä jonkin verran vain Siiroonjoen typpipitoisuuksiin. Helmikäiskeitaan turvetuotanto ei aiheuttaisi jatkossakaan merkittävää rehevyytason tai kiintoaine- ja humuspitoisuuksien nousua Siiroonjoessa. Kärjenjoessa Helmikäiskeitaan vesistövaikutus on arvioitavissa hyvin vähäiseksi.

Helmikäiskeitaan alapuolisten Ojamäenluoman ja Rytiluoman kalastosta ja kalastuksesta ei ole olemassa tarkempaa tietoa, mutta todennäköisesti ne ovat kalataloudellisesti vähämerkityksisiä uomien heikohkon vedenlaadun ja vähäisen vesimäärän vuoksi. Siiroonjoen rapukanta on voimakas Suojoen alueelta Kärjenkosken suuntaan. Erityisesti Kärjenkoskessa rapukanta on voimistunut viime vuosina taannuttuaan sitä ennen lähes kokonaan. Kalakantojen voimakkuudesta ei ole tarkempia tietoja, mutta saaliiksi on saatu pyyntikokoisia taimenia Piikkilänkylän ja Kivijärven väliseltä alueelta sekä Kärjenkoskesta. Kalat ovat istutusperäisiä.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -vastuualueen hakemuksen johdosta antaman lausunnon mukaan Helmikäiskeidas sijaitsee Lapväärtinjoen-Isojoen vesistöalueella, joka on kala- ja luonnontaloudellisesti tärkeä vesistö ja joka sisältyy Natura 2000 -verkoston, koskiensuojelulain ja UNESCO:n Project Aquan vesiensuojelukohteisiin. Joen eliöstölajisto on monimuotoinen ja siellä elää uhanalaisia lajeja, kuten jokihelmisimpukka. Vedenlaadusta ja perkauksista johtuen Kärjenjoki-Siironjoki on kalastoltaan vesistöalueen heikkokuntoisin osa-alue. Joessa ja Rytiluomassa esiintyy vähäisissä määrin taimenta sekä muuta tyypillistä jokikalastoa. Kärjenjoki laskee Lapväärtinjokeen, joka on yksi harvoista Suomen jokivesistöistä, joissa on luontaisesti lisääntyvä meritaimenkanta. Lapväärtinjoen alajuoksulle nousee vaellussiikaa. Meritaimen on luokiteltu äärimmäisen uhanalaiseksi ja vaellussiika erittäin uhanalaiseksi. Siironjoen rapukanta on arvioitu melko hyväksi, vaikka tiedot ovat epävarmalla pohjalla. Jokihelmisimpukan esiintymisalueet Isojoella ovat Kärjenjoen laskukohdan yläpuolella. Kärjenjoelta tuleva humus- ja kiintoainekuormitus saattaa osaltaan estää lajin leviämistä alavirtaan. Humuskuormitus on haitallista jokihelmisimpukalle myös välillisesti, sillä kuormitus on haitallista taimenelle, joka toimii isäntäkalana jokihelmisimpukan toukkavaiheelle. Lapväärtinjoki-Isojoki on luonnonsuojelullisesti merkittävä vesistö muun muassa jokihelmisimpukan ja meritaimenen esiintymisen vuoksi. Vaikka suunniteltu lisäalue sijaitsee melko kaukana varsinaisesta Natura 2000 -alueeseen sisältyvästä pääuomasta, laajennusalueen kuormitusta lisäävällä vaikutuksella saattaa olla merkitystä mainituille lajeille.

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaisen hakemuksen johdosta antaman lausunnon mukaan

Helmikäiskeitaan turvetuotannosta aiheutuu haittaa etenkin Siiroonjoen mutta lievempänä myös Lapväärtinjoen-Isojoen kalastolle ja rapukannalle sekä niihin kohdistuvalle pyynnille. Kuormitus aiheuttaa muun muassa pohjan liettymistä, mikä vaikeuttaa etenkin ravun sekä taimenen mädin ja poikasten elinolosuhteita. Vaikka esimerkiksi alivirtaamakausina tuotantoalueelta lähtevä kiintoaine laskeutuu todennäköisesti melko lähelle tuotantoaluetta, se lähtee ylivirtaamien aikana uudelleen liikkeelle ja kulkeutuu kauemmas alavirtaan aina Isojokeen saakka. Kiintoaineen lisäksi myös tuotannosta aiheutuva ravinnekuormitus kulkeutuu alavirtaan Isojoen pääuomaan ja voimistaa osaltaan matalien virta-alueiden levätuotantoa ja umpeenkasvua, jotka edelleen voimistavat uoman liettymistä. Isojoen pääuomassa elää erittäin arvokas uhanalainen meritaimenkanta sekä muun muassa harjasta, siikaa ja nahkiaista.

Isojoen–Teuvanjoen vesistöalueiden toimenpideohjelman 2016–2021 mukaan Kärjenjoen luokittelu perustuu veden laatuun ja asiantuntija-arvioon, sillä biologista tietoa ei ole käytössä. Kärjenjoen vedenlaatu heijastaa sen valuma-aluetta, joka on soisempi kuin muilla Lapväärtinjoen-Isojoen päähaaroilla. Väriarvot ovat melko korkeita, mutta kiintoainepitoisuudet ovat keskimäärin melko alhaisia. Ravinnepitoisuudet ovat kohonneet ja ne heijastavat maa- ja metsätalouden sekä turvetuotannon kuormitusta. Joen vedenlaatua heikentää soiselta, tehokkaasti ojitetulta valuma-alueelta ja kuivatuilta alunamailta sekä järvikuivioilta tuleva happamuus. Joki on happamuusoloiltaan vesistöalueen heikoin. Kärjenjoen happamuus heikentää myös Lapväärtinjoen alaosan happamuustilannetta tiettyinä aikoina. Jokiuomaa on vuosisatojen saatossa myös toistuvasti perattu ja useita järviä on kuivatettu, mikä on yksipuolistanut jokea tuntuvasti. Haitallisten metallien pitoisuuksien ei ole havaittu ylittäneen raja-arvoja, mutta riski haittoihin on olemassa. Kärjenjoen vesimuodostuma, johon myös osa Siiroonjoesta kuuluu, on luokiteltu tyydyttävään ekologiseen tilaan ja sen kemiallinen tila on hyvää huonompi. Rytiluomasta tai Siiroonjoen keski- ja yläosasta ei ole vesienhoidon suunnittelun mukaista ekologista luokitusta.

Lapväärtinjoen alaosa ja Kärjenjoki ovat vesienhoidon riskikohteita, ja kuuluvat vesimuodostumiin, jotka vaativat toimenpiteitä hyvän tilan saavuttamiseksi. Kärjenjoen osalta vedenlaadun parannustavoitteita on ravinne-, kiintoaine- ja humuspitoisuuksien vähentäminen 10–50 %. Ekologista tilaa voidaan parantaa myös jokiuomien ja rantavyöhykkeen monimuotoisuutta lisäämällä ja säilyttämällä, mikä vähentää myös kiintoaineen kulkeutumista joessa.

Joen elinympäristökunnostukset painottuvat hyvää huonommassa tilassa oleville vesistöalueille sekä vesistöalueille, joilla rakenteellisilla kunnostuksilla voidaan parantaa vesistöjen ekologista tilaa ja tukea alueen ainutlaatuista lajistoa. Joen elinympäristökunnostusta on esitetty kolmena kunnostushankkeena: Lapväärtinjoen, Isojoen ja Kärjenjoen elinympäristökunnostus (toteutus FRESHABIT LIFE IP -hankkeen puitteissa), kunnostus Isojoen jokihelmisimpukan elinolosuhteiden parantamiseksi ja Kärjenjoen-Siironjoen elinympäristökunnostus.

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen Vapo Oy:n valituksen johdosta antaman vastineen mukaan Kärjenjoen ekologinen tila on vuonna 2019 valmistuneen alustavan luokituksen mukaan pysynyt ennallaan eli tyydyttävänä. Vedenlaatu on heikentynyt aiempaan verrattuna. Fosforipitoisuuden perusteella luokka on pudonnut tyydyttävästä välttävään ja typen osalta hyvästä tyydyttävään.

Oikeudellinen arviointi

Hallituksen esityksen eduskunnalle ympäristönsuojelulaiksi ja laeiksi eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta (HE 214/2013 vp) 12 §:ää koskevien yksityiskohtaisten perustelujen mukaan alueella, jolla on voimassa maakuntakaava tai oikeusvaikutteinen yleiskaava, on katsottava, ettei toiminnan sijoittaminen vaikeuta alueen käyttämistä kaavassa varattuun tarkoitukseen. Tällöin on otettava huomioon maakunta- ja yleiskaavan esittämistavasta johtuva ohjausvaikutuksen yleispiirteisyys. Yleispiirteisten kaavojen ohjausvaikutus vaihtelee maankäyttömuodoittain.

Maakuntakaavan ja siitä saatavan selvityksen merkitys tulee yhdessä muiden asiaan vaikuttavien seikkojen kanssa arvioitavaksi ympäristönsuojelulain mukaisessa toiminnan sijoituspaikkaa koskevassa harkinnassa.

Asiassa ei ole väitetty, että Helmikäiskeitaan turvetuotannon 19,2 hehtaarin lisäalueen sijoittaminen olisi aluetta koskevien maakuntakaavamerkintöjen vastaista. Hallinto-oikeus katsoo, että maakuntakaavojen ohjausvaikutus ei muutoinkaan ole esteenä ympäristöluvan myöntämiselle hakemuksen mukaiselle lisäalueelle.

Lisäalueen kuivatusvedet on suunniteltu käsiteltäväksi olemassa olevalla pintavalutuskentällä, joka on tarkkailutietojen mukaan poistanut heikosti fosforia ja jolta on vapautunut humusta. Kärjenjoen vesimuodostuma, johon myös osa Siiroonjoesta kuuluu, on vesienhoidon suunnittelussa luokiteltu tyydyttävään ekologiseen tilaan. Vaikka turvetuotantoala valuma-alueella on supistunut, Helmikäiskeitaan alapuolisen Kärjenjoen-Siironjoen vedenlaadun on todettu heikentyneen aiempaan verrattuna fosforipitoisuuden ja typen osalta. Kärjenjoen-Siironjoen vesimuodostuman hyvän tilan saavuttaminen edellyttää vesistöihin tulevan kuormituksen vähentämistä nykyisestä. Hallinto-oikeus katsoo, että turvetuotanto Helmikäiskeitaan lisäalueella lisäisi kuormitusta tyydyttävässä ekologisessa tilassa olevissa vesistöissä, joissa kuormitusta tulisi vähentää, ja näin ollen toiminta omalta osaltaan hidastaisi vesienhoidon suunnittelun tavoitteena olevan hyvän tilan saavuttamista näissä vesistöissä.

Rytiluoman kalastosta ei ole selvitystä eikä voida sulkea pois taimenen esiintymistä uomassa. Siironjoessa on voimakas rapukanta ja saaliiksi on saatu pyyntikokoisia taimenia. Hankkeen vaikutusalueen vesistöissä on kolme elinympäristökunnostushanketta. Lapväärtinjoen-Isojoen vesistöalue on kala- ja luonnontaloudellisesti tärkeä vesistö ja se sisältyy muun muassa Natura 2000 -verkoston suojelukohteisiin. Joen eliöstölajisto on monimuotoinen ja siellä elää uhanalaisia lajeja, kuten jokihelmisimpukka ja meritaimen.

Korkein hallinto-oikeus on vuosikirjapäätöksellä KHO 2014:176 kumonnut hallinto-oikeuden ja aluehallintoviraston päätökset, jotka koskivat Ison Rapanevan turvetuotannolle myönnettyä ympäristölupaa. Mainittu turvetuotantoalue olisi sijoittunut Lapväärtinjoen vesistöalueeseen kuuluvaa Kärjenjoen valuma-aluetta olevalle Siirtoonjoen keskiosan valuma-alueelle. Päätöksen perusteluissa korkein hallinto-oikeus on todennut muun ohella, että hallituksen esityksessä on todettu, että ympäristönsuojelulain (86/2000) 42 §:n 1 momentin 4 kohdassa erityisellä luonnonolosuhteella tarkoitettaisiin alueen poikkeuksellisten luontoarvojen kokonaisuutta. Tällainen kokonaisuus voisi tässä tapauksessa olla Lapväärtinjoen-Isojoen pääuoman sekä sivu-uomien muodostama ekologinen kokonaisuus meritaimenen ja edelleen jokihelmisimpukan kannalta.

Hallinto-oikeus katsoo, että asiassa saadun selvityksen perusteella alueen olosuhteet eivät ole tältä osin muuttuneet.

Edellä esitetyistä syistä ja kun otetaan huomioon ympäristönsuojelulain 51 §:n 1 momentti, Helmikäiskeitaan lisäalueen turvetuotannosta, parasta käyttökelpoista tekniikkaa soveltaenkin, aiheutuisi ympäristönsuojelulain 49 §:n 2 kohdan mukaista merkittävää ympäristön pilaantumisen vaaraa sekä mahdollisesti saman pykälän 4 kohdassa tarkoitettua erityisen luonnonolosuhteen huonontumista. Tämän vuoksi edellytyksiä ympäristöluvan myöntämiseen ei esitettyjen selvitysten perusteella ole. Näillä perusteilla luvan hakijan valitus on hylättävä.

Sovelletut oikeusohjeet

Perusteluissa mainitut

Julkinen kuulutus

Päätös on annettu julkisella kuulutuksella.

Päätöksestä ilmoittaminen

Isojoen kunnanhallituksen on viipymättä julkaistava tieto tätä päätöstä koskevasta kuulutuksesta kuntalain 108 §:n mukaisesti. Tiedon kuulutuksen julkaisemisesta tulee olla nähtävillä vähintään sen ajan, jonka kuluessa päätökseen saa hakea muutosta.

Muutoksenhaku

Hallinto-oikeuden ratkaisukohdan numero 1. osalta tähän päätökseen ei saa oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 106 §:n nojalla hakea muutosta valittamalla.

Hallinto-oikeuden ratkaisukohdan numero 2. osalta tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla korkeimpaan hallinto-oikeuteen, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan. Valituskirjelmä on toimitettava korkeimpaan hallinto-oikeuteen 30 päivän kuluessa hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista eli viimeistään **14.10.2022**.

Valitusosoitus on liitteenä HallJK (01.20).

Hallinto-oikeuden kokoonpano

Asian ovat ratkaisseet hallinto-oikeuden ylituomari Riikka Mäki, lainoppinut hallinto-oikeustuomari Janika Gummerus ja luonnontieteiden alan hallinto-oikeustuomari Jaakko Tuhkanen.

Esittelijä Pirjo Pentinmäki

Tämä päätös on sähköisesti varmennettu hallinto-oikeuden asianhallintajärjestelmässä.

Jakelu**Päätös**

Neova Oy, oikeudenkäyntimaksu 260 euroa
(Oikaisuvaatimusohje ilmenee hallinto-oikeuden päätöksen oikeudenkäyntimaksua koskevasta liitteestä.)

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
 ympäristö ja luonnonvarat, maksutta

Isojoen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen

Isojoen kunnan terveydensuojeluviranomainen /
 Suupohjan liikelaitoskuntayhtymä (LLKY)

Isojoen kunnanhallitus

Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus /
 Kalatalousviranomainen

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto
 Ympäristölupavastuualue

Suomen ympäristökeskus

Tuomioistuimen yhteystiedot

Vaasan hallinto-oikeus
 Korsholmanpuistikko 43, 4 krs (PL 204), 65101 Vaasa
 Sähköposti: vaasa.hao@oikeus.fi
 Puh.: 029 56 42780

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Henkilötietojen käsittelyyn ja tietosuojaan liittyvät tiedot ovat saatavilla
<https://oikeus.fi/hallintooikeudet/vaasanhallinto-oikeus/fi/>

VALITUSOSOITUS

Hallinto-oikeuden päätökseen saa hakea muutosta valittamalla **korkeimpaan hallinto-oikeuteen** kirjallisella valituksella, jos korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan.

Valitusluvan myöntämisen perusteet

Oikeudenkäynnistä hallintoasioissa annetun lain 111 §:n 1 momentin mukaan valituslupa on myönnettävä, jos:

- 1) lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa tapauksissa tai oikeuskäytännön yhtenäisyyden vuoksi on tärkeitä saattaa asia korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi;
- 2) asian saattamiseen korkeimman hallinto-oikeuden ratkaistavaksi on erityistä aihetta asiassa tapahtuneen ilmeisen virheen vuoksi; tai
- 3) valitusluvan myöntämiseen on muu painava syy.

Valituslupa voidaan myöntää myös siten, että se koskee vain osaa muutoksenhaun kohteena olevasta hallinto-oikeuden päätöksestä.

Valitusaika

Hallinto-oikeuden päätös on annettu julkisella kuulutuksella. Päätös on julkaistu hallinto-oikeuden verkkosivuilla päivänä, joka ilmenee päätöksen ensimmäiseltä sivulta. Päätöksen katsotaan tulleen asianomaisen tietoon seitsemäntenä päivänä kuulutuksen julkaisemisajankohdasta. Valitus on tehtävä **30 päivän kuluessa** hallinto-oikeuden päätöksen tiedoksisaannista, sitä päivää lukuun ottamatta.

Valituksen sisältö

Valituksessa, johon on sisällytettävä valituslupahakemus, on ilmoitettava

- valittajan nimi ja yhteystiedot mukaan lukien se postiosoite ja mahdollinen muu osoite, johon oikeudenkäyntiin liittyvät asiakirjat voidaan lähettää (prosessiosoite); jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä, on valituksessa mainittava myös tämän yhteystiedot
- päätös, johon haetaan muutosta (valituksen kohteena oleva päätös)
- peruste, jolla valituslupaa pyydetään, sekä syyt, joiden vuoksi valitusluvan myöntämiseen on mainittu peruste
- miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia siihen vaaditaan tehtäväksi (vaatimukset)
- vaatimusten perustelut
- mihin valitusoikeus perustuu, jos valituksen kohteena oleva päätös ei kohdistu valittajaan.

Yhteystietojen muutoksesta on valituksen vireillä ollessa ilmoitettava viipymättä korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Jos usea tekee valituksen yhdessä, voidaan joku heistä ilmoittaa yhdyshenkilöksi.

Valituksen liitteet

Valitukseen on liitettävä

- hallinto-oikeuden päätös valitusosoituksineen
- selvitys siitä, milloin valittaja on saanut päätöksen tiedoksi, tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle.

Asiamiehen, joka ei ole toiminut asiamiehenä asian aikaisemmassa käsittelyvaiheessa, ja joka ei ole asianajaja, julkinen oikeusavustaja tai luvan saanut oikeudenkäyntiavustaja, on liitettävä valitukseen valtakirja.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava valitusajassa korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Tämä koskee myös tilanteita, joissa valitus toimitetaan sähköisen asiointipalvelun kautta tai sähköpostitse. Valitus liitteineen voidaan toimittaa sähköisen asiointipalvelun kautta. Asiointipalvelun kautta toimitettua valitusta tai sähköpostitse toimitettua valitusta ei tarvitse toimittaa paperimuodossa. Asiakirjojen lähettäminen postitse tai sähköisesti tapahtuu lähettäjän omalla vastuulla.

Korkeimman hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Korkein hallinto-oikeus
PL 180, 00131 Helsinki

Sähköposti: korkein.hallinto-oikeus@oikeus.fi

Käyntiosoite: Paasivuorenkatu 3, 00530 Helsinki

Puhelin: 029 56 40200

Faksi: 029 56 40382

Aukioloaika: arkipäivisin klo 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten sähköinen asiointipalvelu:
<https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>